

## ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ СФЕРИ ДИЗАЙНУ

HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF ENGLISH TERMINOLOGY  
IN THE FIELD OF DESIGN

Кузнєцова І.В.,

[orcid.org/0000-0003-2741-5428](https://orcid.org/0000-0003-2741-5428)

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземної філології та перекладу  
Національного університету «Запорізька політехніка»

Миронюк Л.В.,

[orcid.org/0000-0001-8356-4431](https://orcid.org/0000-0001-8356-4431)старший викладач кафедри українознавства та загальної мовної підготовки  
Національного університету «Запорізька політехніка»

Полковникова С.М.,

[orcid.org/0009-0008-1716-7372](https://orcid.org/0009-0008-1716-7372)

магістрантка

Національного університету «Запорізька політехніка»

У статті розглядається проблема еволюції англomовної термінології сфери дизайну. Вважається, що зародження та формування англomовної термінології сфери дизайну безпосередньо пов'язані з історією й становленням галузей дизайну та розбудовою науково-технічної термінології англійської мови загалом, і складає невід'ємну її частину. Аналізується термінологія дизайну в контексті основних періодів еволюції дизайну. Розглядається походження терміна «дизайн» та специфіка його функціонування у сучасній терміносистемі дизайну. Визначено базові терміни основних напрямів (графічний дизайн, промисловий дизайн, дизайн навколишнього середовища) сучасної терміносистеми дизайну. Англomовна термінологія сфери дизайну має тривалу історію і становить цілісну систему мовних одиниць, серед яких розрізняємо власне дизайнерські найменування та номінативні елементи з інших споріднених галузей, зокрема сфери типографіки, архітектури, мистецтва. Доведено, що англomовна терміносистема сфери дизайну побудована за гетерогенною моделлю, тобто є результатом взаємодії кількох галузей людського знання, що є причиною появи великої кількості міжгалузевих термінів. Однією з особливостей сучасної термінології дизайну є інтеграційність та продуктивність, що зумовлено специфікою розвитку галузі. Зазначається, що поповнення термінології дизайну відбувається водночас із розвитком науково-технічної думки і, як наслідок, появою нових технологій. Доведено, що з'ясування загальних і специфічних закономірностей організації терміносистеми дизайну на різних етапах становлення, аналіз процесів творення термінів, дослідження їхнього складу з погляду походження допоможе при впорядкуванні всієї терміносистеми, її стандартизації, дозволить прогнозувати тенденції у розвитку.

**Ключові слова:** лексема «дизайн», термін, термінологія сфери дизайну, терміносистема, галузеві напрямки дизайну.

The article examines the evolution problem of the English-language terminology in the field of design. It is considered that the emergence and development of English design terminology are directly connected with the history and formation of design disciplines and the development of English scientific and technical terminology in general, it forms an integral part. The terminology of design is analyzed in the context of the main periods in design evolution. In the modern design terminological system the origin of the term «design» and the specifics of its functioning are considered. The basic terms of the main areas (graphic design, industrial design, environmental design) of the contemporary design terminological system are defined.

English-language design terminology has a long history and represents a coherent system of linguistic units to include both purely design-specific terms and nominative elements borrowed from related fields, such as typography, architecture and art. It is proven that the English-language design terminological system is structured according to a heterogeneous model, meaning it is the result of the interaction of several areas in human knowledge to explain the emergence of a significant number for interdisciplinary terms. One of the features in modern design terminology is its integrative and productive nature, which is due to the specifics of the field development. It is noted that the expansion of design terminology occurs simultaneously with the development of scientific and technical thought and, consequently, the emergence of new technologies. It is demonstrated that identifying the general and specific patterns of organizing the design terminological system at different stages of its development, analyzing the processes of term formation, and studying their composition in terms of origin will help organize and standardize the entire terminological system and allow for forecasting trends in its further development.

**Key words:** lexeme «design», term, design terminology, terminological system, periods of design evolution, industry-specific directions.

**Постановка проблеми.** Наукові студії галузевих термінології є надзвичайно актуальними в сучасній лінгвістиці, оскільки жвавий розвиток

різних напрямків суспільного господарювання сприяє утворенню термінологічних одиниць, котрі, як відомо, складають підґрунтя фахового мов-

лення і потребують докладного поліаспектного дослідження. Зародження та формування англomовної термінології сфери дизайну безпосередньо пов'язані з історією й становленням галузей дизайну (графічний дизайн, промисловий дизайн, дизайн навколишнього середовища тощо) та розбудовою науково-технічної термінології англійської мови загалом, складаючи невід'ємну її частину. Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблеми вивчення екстралінгвальних чинників термінології сфери дизайну зверталися О. Бойчук, А. Наконечна, М. Станкевич, Т. Браун, Р. Шмагало та ін.; специфіку формування її термінологічних систем у різних мовах розглядали В. Голобородько, О. Гурко, А. Король, Я. Мар'яно, І. Кузнецова, І. та Ю. Ментинські та ін. Так Н. Сергеева, вивчаючи тематичні пласти лексики, зокрема «найменування окремих галузей дизайну і напрямків дизайнерської діяльності, найменування дизайнерських професій, найменування основних об'єктів дизайнерського проектування, найменування основних етапів дизайнерського проектування/розробки...» [1, с. 237], слушно зауважує, що терміни, репрезентують специфіку кожного з них і складають основу метамови дизайну. С. Прищенко й Е. Базилюк, досліджуючи термінологію дизайну з погляду ретроперспективи та сучасного тлумачення, наголошують, що «дизайн-продукт завжди зумовлений сукупністю потреб, цінностей і норм конкретного історичного періоду [2, с. 198], а також відзначають специфіку вживання окремих термінів (художнє проектування, художнє конструювання, проєктний образ тощо) у контексті короткого огляду двох великих етапів еволюції дизайну – «канонічний, ремісничий (протодизайн) і проєктний, який поступово розпочався у XIX ст. і набув свого максимального вияву на початку XX ст. у Німеччині – найбільш промислово розвиненій країні на той час» [2, с. 199]. Дослідниці, здійснивши компаративний аналіз тлумачення англійською та українською мовами базових терміноодиниць сфери дизайну (Design – дизайн, Design thinking – дизайн-мислення, Design concept – дизайн-концепція тощо), відзначили, що визначення майже збігаються, «оскільки на теоретичному рівні сучасний дизайн в Україні не відстає від зарубіжних концепцій» [2, с. 203]. Н. С. Вергунова, С. В. Вергунов проаналізували джерела походження термінів «промисловий дизайн», «предметний дизайн» та особливості їх семантики й функціонування у сучасній проєктній діяльності [3]. Тож у науковому просторі трапляються поодинокі лінгвістичні розвідки, що торкаються питань еволюції

певних термінів сфери дизайну, проте цілісного наукового дослідження англomовної термінології сфери дизайну на разі ще немає. Вивчення загальних і специфічних закономірностей організації терміносистеми сфери дизайну на різних етапах становлення, аналіз процесів творення термінів, дослідження їхнього складу з погляду походження наразі є актуальним і стане в пригоді для впорядкування всієї терміносистеми, її стандартизації, дозволить прогнозувати тенденції у розвитку.

**Постановка завдання.** Метою статті є спроба вивчення специфіки виникнення й розвитку англomовної термінології сфери дизайну. Відповідно до поставленої мети передбачено виконати такі завдання: проаналізувати ключові тенденції термінування в контексті основних еволюційних етапів дизайну – ремісничого і проєктного; з'ясувати походження та функціонування терміна «design» (дизайн), визначити базові терміни сучасної англomовної терміносистеми дизайну.

**Виклад основного матеріалу.** У сучасних умовах розвитку креативних індустрій та розширення меж міждисциплінарних досліджень поняття «дизайн» набуло особливої актуальності та багатовимірності. Незважаючи на широке використання терміна у професійному й побутовому дискурсі, його семантика не є сталою та однозначною, адже ґрунтується на багатовікових історичних, культурних і соціальних передумовах. Дослідження етимології та семантичної еволюції ключових лексем у фаховій термінології дозволяє краще зрозуміти специфіку їх використання в різних історичних контекстах і прослідкувати зміну акцентів у значенні залежно від соціально-економічних умов. Зокрема, простеження генеалогії терміна «design» сприяє виявленню закономірностей розвитку фахової лексики та розкриває глибинний взаємозв'язок між мовою й культурою певної епохи.

Як відомо, поняття «дизайн» дослідники пов'язують із виготовленням артефактів кінця XVI ст., а сучасний дизайн найчастіше співвідносять із початком епохи механізації та масової індустріалізації XIX ст., яка збігається з «ранньо-модерним» періодом західноєвропейської історії. У сучасній англійській мові лексема «design» активно вживана і функціонує зі значеннями «проєктувати, креслити, задумати», а також – «проєкт, план, малюнок» [4]. Цікаво, що латинське слово «desegno» зі значенням чернетка/схема репрезентованого твору було запозичене до італійської, французької та англійської мов: «Designara (Latin)→disignrn, (Italian)→disegno,

(Italian)→dessein, (French)→design (English)» [5, с. 2], – де набуло нових семантичних відтінків. Зокрема, дослідники стверджують, що в італійській мистецькій термінології XV–XVI століття лексема «disegno» мала як вузьке (малюнок), так і широке (уживалась стосовно творчого потенціалу митця) значення. Згідно з цим, архітектор, художник та мистецтвознавець Вазарі (Vasari, 1511–1574) словом «дизайн» називає будь-які мистецькі твори. [5, с. 2]. У XVI ст. лексема «дизайн» в англійській мові побутувала з такими значеннями, як «план завершити створення чогось», «чорновий варіант мистецького твору», «предмет прикладного мистецтва», а у французькій – зі значенням «швидко виконаний вільний малюнок, незакінчений твір» [5, с. 2–3]. До семантичної еволюції поняття «дизайн» причетні й італійські художники-теоретики XVI–XVII ст. Зокрема, у книзі «Ідеї скульптурів, живописців та архітектурів» («Concepts of Sculpture, Painting and Architecture», 1607) Ф. Цуккарі (Zuccaro, близько 1540–1609) пропонував розрізняти внутрішній та зовнішній дизайн, а Ф. Бальдінуцчі (Baldinucci, приблизно 1624–1669), ґрунтуючись на широкому тлумаченні слова «дизайн», називав ним певні ідейні рішення, сформовані уявою митця й зреалізовані за допомогою складних технік, зазначаючи, що він також має вплив на макет, композицію рядків та шари освітлення твору [5, с. 2–3]. Тож в епоху Середньовіччя лексема «дизайн» в англійській мові функціонувала зі значеннями такими, як малювання, творчість, чернетка мистецького твору (ескіз), предмет прикладного мистецтва; уживалась безпосередньо для назв ремісничих та мистецьких понять. Підґрунтям для їх формування слугували насамперед установлені традиції облаштування побуту в первісному суспільстві, оскільки, виготовляючи затребувані в господарстві знаряддя праці, майстри враховували не тільки їх функціональне призначення, а й естетичні властивості.

У період ремісничого дизайну, що розглядається у межах історичних епох Середньовіччя та Відродження, техніка й мистецтво були органічно поєднані, адже зазвичай усі речі виготовлялися вручну. Так до термінів цього періоду відносять назви об'єктів та їх властивостей, наприклад: ring (обручка) → давньоанглійське hring – «металеве кільце, особливо з дорогоцінного металу для носіння на пальці як прикраса, також частина кольчуги; будь-що кругле», bracelet (браслет) – «декоративне кільце або ланцюжок із застібкою для зап'ястя» (сер. XV ст.) → давньофранцузьке bracelet (XIV ст.) → латинське brachiale «нару-

кавна пов'язка»; necklace (намисто) – «гнучка прикраса, що носить на ший», 1580-ті роки, від іменників neck + lace; earring від давньоанглійського earspinl (сережка) – «кільце або інша прикраса, з дорогоцінним камінням або без нього, що носить у вусі»; accessory (аксесуар) – «допоміжні деталі в композиції» → латинського accessorius (сер. XVI ст.); symmetry (симетрія) – «співвідношення частин, пропорція» (сер. XVI ст.) від французького symmétrie → латинського symmetria; назви процесів та явищ: emboss (тиснення) – «прикрашати рельєфною обробкою», (кін. XIV ст.) від давньофранцузького emboser; shaping (формування) – «створювати, моделювати, формувати» → середньоанглійське shapen → давньоанглійське scapan; soldering (паяння) – «закріплювати на місці або лагодити паянням, об'єднувати металевим скріпленням» (XV ст.) → середньоанглійське souden, sowden (середина XIV ст.); назви матеріалів: silver, (срібло) – «білий метал, цінується за свій блиск і ковкість» → давньоанглійське seolfor → мерсійське sylfur, давньосаксонське silvbar; copper (мідь) – «металевий елемент червоного кольору характеризується міцністю, ковкістю, електропровідністю» → давньоанглійське corer → протогерманське cupar → латинське cuprum; спеціальні назви: furniture (фурнітура) – «стілці, столи тощо; домашнє приладдя; необхідні або декоративні в житловому приміщенні речі» від французького furniture (кін. XVI ст.) interior (інтер'єр) – зі значенням «відносно замкнений та організований у функціонально-естетичному плані простір в середині будівлі» від латинського interior (XVII ст.) тощо [4].

Тож серед названих прикладів бачимо як питомо англійську лексику, так і численні запозичення з латинської, французької, італійської та інших мов, що ілюструє активні процеси міжмовної взаємодії в термінології дизайну. Наприклад, слово pattern (візерунок, шаблон) увійшло до активного вжитку саме у зв'язку з ремісничими та виробничими процесами й у пізніший період набуло ширшого значення у контексті серійного виготовлення виробів.

Зі зростанням масштабів виробництва та розвитком індустріалізації гармонія технічного й естетичного у виготовленні виробу стала досягатися завдяки художньому проєктуванню. Саме з його розвитком в історії дизайну й пов'язують наступний етап – проєктний, який відзначився переосмисленням ролі дизайнера та формуванням нових професійних стандартів та появою таких понять, як prototype (прототип), layout

(макет, компонування), draft (ескіз, чорновий проєкт), blueprint (технічний кресленик) тощо. Наприклад, поняття prototype почало вживатися не лише у технічних галузях, а й у дизайні для позначення початкової версії продукту, що тестується перед серійним виробництвом. Слово layout використовуватись у видавничій справі й графічному дизайні для опису організації елементів на сторінці або носії. Такі терміни відображають прагнення до стандартизації та багаторазового тиражування, що стало можливим лише за умов масового виробництва.

В епоху світової індустріальної революції (друга пол. XVIII ст. – початок XX ст.) семантика лексеми «дизайн» розширюється, еволюціонує відповідно до соціальних потреб, до планування з прагматичною метою. Так у Британській енциклопедії (Encyclopedia Britannica) 1786 р. лексема «дизайн» пояснюється як гармонійний баланс між пропорціями, рухом і естетикою лінії та форми твору мистецтва, а 1974 – як планування, процес обмірковування щодо структури, деталей, матеріалів та технологій їх використання, збалансованість і вплив на реципієнта для створення чогось за допомогою графіки або моделей, але до його цілісної комплектації [5, с. 34]. Очевидно, спочатку пропонувалось тлумачення семи «дизайн», що базувалось на знанні композиційних складників, а потім – плануванні та пропозиції, тобто використанні матеріалів і технологій виробництва задля створення ефективного завершеного продукту.

Дизайн, вважає Е. Корт-Реаль, пов'язаний із мистецтвом (як проєктне малювання), заклав підґрунтя нинішнього використання цього слова, а також на підставі тлумачень, поданих у трьох словниках англійської мови XVI–XVIII ст., доводить домінування в понятті «дизайн» семантичного значення проєктне креслення, що репрезентує інтелектуальну діяльність, як у сучасному терміні, а не ремісничу, і заперечує твердження К. Фрідмана про її походження з традиції декоративно-прикладного мистецтва [6]. Дослідник стверджує, що саме слово «Design» було обрано для називання процесів розвитку різних типів знань, котрі зародились на межі між естетичним сприйняттям та етичною корисністю. Основою для їх продукування, стали переважно візуальні об'єкти як результат процесу, що ґрунтується на лінійності. Іноді їх називали drawings, іноді – sketches (the Vasarian «schizzi»), diagrams, schemes and schemata, іноді sometimes framed by geometry, а іноді ці сконструйовані образи були способом, який Дж. Ватсон характеризував як «відобра-

ження форми в просторі» (Dunlap 1834, Chapter 1, introductory, John Watson). Е. Корт-Реаль вважає, що лексема «Design» також вживалася на позначення, як і нині, назви академічної навчальної дисципліни і професійної діяльності, підґрунтям яких є процес конструювання образів задля створення нового типу об'єктів (здебільшого ужиткових) у просторі та як способу зміни середовища [6].

Так, поряд із основним терміном design у сфері фахового проєктування закріпилися й інші лексеми, що деталізують різні етапи створення об'єкта або графічного образу: rendering (опрацювання й візуалізація готової моделі або концепту); prototype (прототип, експериментальний зразок); concept art (художня візуалізація ідеї); model (макет чи об'ємна конструкція); framework (каркас або структурна схема, що задає просторові межі) тощо. Такий перелік показує, як навколо ключового поняття design сформувалася група термінів, які детально описують кожен етап – від ескізу й креслення до готового макету, що особливо важливо у сучасній дизайнерській освіті й професійній практиці.

Відповідно до суспільних, політичних і економічних обставин тогочасного життя відбувався й розвиток художньо-промислової освіти. Урядова школа дизайну, заснована 1837 р., стала базою для створення Музею Вікторії та Альберта і Королівського коледжу мистецтв в Англії; вона пов'язує Вікторіанську епоху з народженням дизайну як професії, і є об'єктом досліджень у контексті студій з історії дизайну. Як навчальна дисципліна і професія дизайн донині є «курсом дій», заснованим на конструюванні образів для відображення просторових форм задля «зміни ситуацій». Під час переходу від Disegno та Dessine простежується розвиток суто інтелектуальної діяльності, у результаті якої з'явилися новий тип об'єктів, нова професія та нові інституції [6]. Цей етап закріпив у професійній лексиці такі слова, як draft (ескіз), blueprint (кресленик), plan (план), layout (компонування), rendering (візуалізація) та mockup (макет) – як відображення різних стадій і результатів дизайнерського процесу.

Наприкінці XIX століття в Англії виник рух мистецтв і ремесел, головними натхненниками якого стали В. Морріс, Дж. Раскін. Вони виступали проти безликого виробництва і закликали враховувати під час оформлення виробів естетичну та художню цінність. У 1919 році в Німеччині відкрилась перша школа дизайнерської освіти Bauhaus. Тоді ж з'явилися затребувані на ринку праці сертифіковані конструктори

з різних спеціалізацій промислового виробництва. Усе це загалом сприяло формуванню галузевої термінології дизайну. Саме тоді, у XIX ст. – поч. XX ст., коли народжуються нові ідеї, форми й стилі, і виникла значна частка термінології дизайну. Більшість термінів цього періоду становлять спеціальні дизайнерські терміни, як-от: *pathos* (пафос) – «єдине емоційне, інтелектуальне й вольове устремління суб'єкта діяльності, що виражається в характері й спрямованості самої діяльності та її духовних продуктах» утворене від грецького *pathos* (I пол. XIX ст.); *entourage* (антураж) – «оточення, середовище, навколишня обстановка» від французького *entourage* (сер. XIX ст.); *flyer* (флаєр) питома англійська лексема набуває значення «невелика листівка або рекламний листок» у кін. XIX ст.; спеціальні назви елементів ландшафтного дизайну, напр.: *aquarium* (акваріум) – «штучний басейн для утримування водних тварин, розведення декоративних рослин» від латинського *aquarius* (сер. XIX ст.); *avenue* (авеню) – «широка вулиця, обсаджена з боків деревами» від французького *avenue* (II пол. XIX ст.); спеціальні назви, серед яких є питоми англійські лексеми, наприклад: *poster* (плакат) – «рахунок, плакат; річ, що вивішується» (поч. XIX ст.), *logo* (логотип) – «простий символ або графіка, призначена для представлення чогось» (поч. XIX ст.), *accessory* (аксесуар) у значенні «невелика прикраса жіночого одягу» (поч. XIX ст.); *brand* (бренд) – «назва конкретної марки товарів» (сер. XIX ст.), а також запозичення, як от: *adaptation* (адаптація) – зі значенням «пристосування пам'ятки архітектури до нового завдання, а також її добудова чи перебудова» утворено від французького *adaptation* → латинського *adaptationem* (XX ст.); *art deco* (артдеко) від скорочення французького *art décoratif*, буквально «декоративне мистецтво» (XX ст.) [4]. Очевидно, що термінологію сфери дизайну початку проектного періоду складають терміни утворені засобами питоми англійської лексики та запозичення з французької, латинської, грецької мов.

У XX столітті формування термінологічної лексики пов'язують насамперед з потребою називання нових явищ, технологій, опису різних аспектів процесів певного спрямування. Розуміння дизайнерської термінології необхідне для спілкування у професійній сфері щодо створення візуально привабливого та ефективного дизайну. С. Прищенко стверджує, що упродовж XX ст. саме промисловий дизайн став основою для появи екологічного та графічного дизайну – двох галузей дизайну, які, у свою чергу, також мають

багато спеціалізацій, проте принципи діяльності дизайнерів у межах кожної відрізняються лише специфікою об'єкта проектування [7, с. 27].

Семантика лексеми «дизайн» у XX столітті розширюється, набуваючи нових відтінків у зв'язку із потребою забезпечення називання понять, породжених розвитком технологій та появою нових запитів і вимог до діяльності митця в епоху індустріалізації; формується широке термінологічне поле з ключовою лексемою «*design*» (дизайн). Наприклад, термін *Graphic design* (графічний дизайн), який став побутовати в типографічній справі для позначення нової спеціалізації, першим ужив друкар Вільям А. Двіггінс у 1922 році; а термін *Industrial design* (промисловий дизайн) обраний дизайнерською спільнотою офіційно на позначення нової художньої діяльності, її методів, результатів і системи теоретичних положень 1959 року в Стокгольмі на першому конгресі Міжнародної ради товариств промислового дизайну (*International Council of Societies of Industrial Design, ICSID*). Нині сема «дизайн», віддзеркалюючи різні аспекти багатогранного поняття, є ядром широкого термінологічного поля: *Design* (Дизайн) – *Design thinking* (дизайн-мислення), *Design concept* (дизайн-концепція), *Universal design* (універсальний дизайн), *Design education* (дизайн-освіта), *Media Design* (медіа-дизайн), *Advertising Design* (реklamний дизайн), *Outdoor ad design* (дизайн зовнішньої реклами), *Graphic design* (графічний дизайн), *Environmental design* (дизайн середовища), *Production design* (виробничий дизайн) тощо. Наприклад, серед запозичених термінів ландшафтного дизайну, як стверджує І. Кузнєцова [8, с. 39], переважають лексичні одиниці, що ввійшли до англійської мови протягом різних періодів її розвитку переважно з латинської, німецької та французької мов: зокрема з німецької мови: *bactericide* (бактерициди) – від нім. *Bakterizid*, що позначає «речовини, здатні знищувати бактерії»; з французької мови: *sideration* (сидерація) – від франц. *sidération* < лат. *sīdere* «осідати, залишатися лежати» – агротехнічний прийом, що полягає у заорюванні зелених добрив тощо. Це свідчить про багатовікові міжмовні контакти та постійне оновлення професійної лексики завдяки запозиченням, що відображають як науково-технічний прогрес, так і вплив різних культурних традицій на формування термінології цієї галузі.

Сучасну термінологію дизайну лінгвісти «характеризують як інтеграційну і таку, що є типовою та продуктивною для нашого часу» [1, с. 237]. З цією думкою не пого-

дитися, адже її становлення та формування відбувалося впродовж тривалого часу й зумовлене безпосередньо специфікою розвитку галузі у світі. Нині, у XXI ст., практично кожен готовий виріб промисловості можна вважати дизайнерським рішенням. Слушною є думка С. Прищенко: «Сучасний дизайн варто розглядати як синтетичний вид професійної діяльності на стику трьох культур – технічної, інтелектуальної та художньої [7, с. 200]. Дизайн сьогодні – це й галузь індустрії, зосереджена на взаємодії між людиною («користувачем») і створеним фахівцем, який бере до уваги естетичні, функціональні, контекстуальні, культурні та суспільні запити, середовище, і водночас наукова дисципліна [9].

У наукових та професійних колах тривають дискусії щодо різних аспектів дизайну, торкаючись і проблем дефініювання основних термінів галузі. Так Дж. Соррелл, один із провідних фахівців індустрії дизайну, голова Ради дизайну Великобританії з 1994–2000 рр. і голова консультативної компанії з дизайну та ідентичності Newell and Sorrell, у книзі «Що таке дизайн? 100 дефініцій» («What is Design? 100 Definitions»), розмірковуючи про роль дизайну в житті людини, наводить 100 визначень цього поняття [10]. А в книзі «Творчий острів 2: натхненний дизайн з Великобританії» («Creative Island 2: Inspired Design from Great Britain») Дж. Соррелл відзначає надзвичайний асортимент і якість дизайну Британії сьогодні, включаючи роботи з двадцяти п'яти дизайнерських дисциплін – від архітектури та інженерії до моди та ювелірних виробів; від нових медіа та графіки до театрального та роздрібного дизайну та багато іншого [11]. Наукові дослідження спрямовуються на вивчення стильової специфіки архітектури, видів дизайнерської продукції, засобів візуального оформлення середовища тощо, сприяють формуванню фахової термінології відповідно до спеціалізацій. Відтак велика кількість міжгалузевих термінів, що виникли в результаті взаємодії різних сфер людського знання, сприяли утворенню англійської терміносистеми дизайну за гетерогенною моделлю. У теорії дизайну дослідники традиційно виокремлюють три основні галузеві напрямки, зокрема графічний дизайн, промисловий дизайн та дизайн середовища [12, с. 49], активний розвиток котрих має безпосередній вплив на розбудову досліджуваної термінологічної системи. Зокрема, термінологія графічного дизайну, основними практичними завданнями якого є проектування візуальних комунікацій і власне візуальної мови, збагатилася такими тер-

мінами: Motion Graphics – анімована графіка, Flat Design – плоский дизайн, UI (User Interface) Design – дизайн інтерфейсу користувача, UX (User Experience) Design – дизайн користувацького досвіду тощо. Термінологію промислового дизайну як сфери діяльності, яка займається художнім проектуванням елементів предметного наповнення середовища проживання людини (промислові вироби, транспортні засоби), поповнили терміни, що називають насамперед сучасні технології: Additive Manufacturing (AM) – 3D-друк, Circular Design – циркулярний дизайн, Generative Design – генеративний дизайн, Human-Robot Interaction (HRI) Design – дизайн взаємодії людини з роботом тощо. Термінологію дизайну середовища як проектно-художньої діяльності зі створення відкритих, напіввідкритих та закритих просторів репрезентують терміни: Biophilic Design – біофільний дизайн, Experience Design (XD) – дизайн досвіду, Urban Acupuncture – міська акупунктура тощо. Тож на сучасному етапі, XXI ст., у межах кожного з напрямів дизайну розвиваються нові спеціалізації, з'являються нові стилі та дизайнерські поняття, що потребують називання. Відтак термінологічна система сфери дизайну розгалужується водночас із еволюцією сучасних цифрових технологій.

**Висновки.** Паростки англійської термінології сфери дизайну сягають ремісничого періоду, і пов'язані з назвами предметів побуту, технік їх виготовлення та оздоблення. Проте основні тенденції термінування пов'язують безпосередньо з розвитком функціональних спеціалізацій світової дизайнерської індустрії та наукових студій про неї, що відносять до так званого проектного періоду. Лексема «design» (дизайн), запозичена з латинської мови, еволюціонувала, набуваючи нової семантики, і нині є ядром розгалуженого термінологічного поля. Значний масив дизайнерської термінології з'являється у другій половині XIX – початку XX століття, що зумовлено швидким розвитком нових промислових технологій та потребою комунікації в професійній сфері. Виникнення у XXI столітті новітніх спеціалізацій сфери дизайну збагатило метамову новими поняттями. Терміносистема сфери дизайну вважається інтеграційною, вона продуктивно розвивається, розгалужується, постійно збагачується новими терміноодинацями завдяки появі різноманітних технологічних засобів, процесів, що продукуються науково-технічним, індустріальним поступом та стрімкою еволюцією цифрових технологій.

**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:**

1. Сергеева Н. До питання термінології дизайну. Наукові записки. Серія Мистецтвознавство. 2019. № 1. Вип. 40. С. 234–244.
2. Прищенко С. В., Базилюк Е. В. Термінологія дизайну: ретроспектива і сучасні тлумачення. Теорія та практика дизайну. Вип. 33. 2024. С. 196–205.
3. Vergunova N. S., Vergunov S. V. Objective design. Term validity. Art and design. 2018. №4. Р. 30–39.
4. The Britannica Dictionary. Britannica : site. URL : <https://www.britannica.com/> (дата звернення: 05.06.2025).
5. Chuko C., Yang Ping-Yu A Discussion on the Changes and Progress of Design-Related Terms. Proceedings of the International Association of Societies of Design Research Conference. Hong Kong Polytechnic University, November 12–15, 2007. Р. 12–15.
6. Côte-Real E. The Word «Design»: Early Modern English Dictionaries and Literature on Design, 1604–1837. Working Papers on Design, №4. Lisbon, Portugal: UNIDCOM/IADE, 2010. Р. 1–15.
7. Прищенко С. В. Порівняльний аналіз термінології дизайну. International Journal of Art and Design. 2024. №1 (2). С. 15–29.
8. Кузнєцова І. В. Семантична трансформація англійських термінів ландшафтного дизайну. Наукові записки Ніжинського держ. ун-ту ім. М. Гоголя. Філологічні науки. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. Кн. 1. С. 38–41.
9. What is design? International Council of Design : site. URL: <https://www.theicod.org/en/professional-design/what-is-design/what-is-design> (дата звернення: 25.06.2025).
10. Sorrell J. What is Design? 100 Definitions. London : Hurtwood Books, 2017. 220 p.
11. Sorrell J. Creative Island 2: Inspired Design from Great Britain. London : Laurence King, 2009. 236 p.
12. Хмельовський О. М. Вступ у дизайн. Основи проектування систем життя : курс лекцій. / Луцький держ. технічн. ун-т. Луцьк, 2002. 208 с.